

Het Leids

Handelingsprotocol

Veiligheid in en om het onderwijs

voor het voortgezet onderwijs

gemeente Leiden, 2025

Voorwoord

Voor u ligt het *Leids handelingsprotocol veiligheid in en om het onderwijs*. Dit protocol is een handreiking vanuit gemeente Leiden met richtlijnen ten aanzien van het omgaan met geweld, intimideren, pesten, drugs, criminaliteit, vernieling, diefstal, wapenbezit, vuurwerkbezit, seksuele intimidatie en schoolverzuim. Hierbij gaat ook aandacht uit naar de onlinewereld waar deze gedragingen tot uiting kunnen komen.

Het protocol geeft aan welke stappen kunnen worden gezet bij het afhandelen van grensoverschrijdend gedrag en welke acties er preventief ingezet kunnen worden. Het is aan de school te bepalen wat zij uit het protocol, eventueel aangepast, van toepassing acht voor haar onderwijsinstelling.

Dit handelingsprotocol sluit aan bij de landelijke visie van politie op schoolveiligheid. Toepassing van dit protocol zorgt voor een eenduidig aanpak van de schoolveiligheid, wat de samenwerking tussen school, gemeente en politie efficiënter en effectiever maakt.

Bij het opstellen van dit protocol is dankbaar gebruik gemaakt van het model handelingsprotocol schoolveiligheid van het regionaal samenwerkingsverband integrale veiligheid (RSIV). Signalen die worden opgehaald tijdens signaaloverleggen kunnen leiden tot aanpassingen, maar ook de *Wet Vrij en Veilig Onderwijs*, dat nu als voorstel in behandeling ligt bij de Tweede Kamer, vraagt om mogelijke aanpassingen in de toekomst. Dit betekent dat het protocol een dynamisch document is en blijft, dat we gezamenlijk up-to-date houden.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
1. Inleiding.....	3
2. Keuzes in stappenplan school.....	5
3. Protocollen	9
3.1 Fysieke agressie en pesten	10
3.2 Verbale agressie: pesten, intimidatie ernstige belediging en discriminatie.....	12
3.3 Drugs, alcohol en tabak: gebruik, bezit en handel	15
3.4 Vernieling.....	18
3.5 Wapenbezit.....	20
3.6 Diefstal en (online) afpersing.....	22
3.7 Vuurwerkbezit en -handel	24
3.8 Seksuele intimidatie en uitbuiting	26
3.9 Ongewenst bezoek in en rond de school en ronselpraktijken.....	30
4. Procedure Schoolverzuim.....	33
5. Checklist kluisjescontrole en preventieve acties	36

1. Inleiding

Actief veiligheidsbeleid voeren

Scholen hebben expliciet de taak actief beleid te voeren gericht op een sociaal veilige school voor alle leerlingen. Wat houdt dat in? De schoolleiding moet maatregelen treffen die gericht zijn op het voorkomen en het afhandelen van incidenten. Dat beleid moet de schoolleiding vervolgens verankeren in de dagelijkse praktijk. Daarom is het slim om dit beleid samen met alle betrokkenen van de school vorm te geven. Daarmee zorg je er namelijk voor dat alle betrokkenen het beleid omarmen.

Elke school heeft te maken met grensoverschrijdend gedrag. Om in dergelijke situaties planmatig, verstandig, eenduidig en consequent te kunnen handelen zijn duidelijke richtlijnen en handelingsperspectief noodzakelijk. Om die reden is dit handelingsprotocol voor incidenten opgesteld.

Als **incident** is als volgt gedefinieerd: *elke gebeurtenis in of om de school welke de veiligheid of het veiligheidsgevoel van leerlingen, medewerkers of bezoekers van de school doet of dreigt te verminderen. Ongevallen worden hier niet bedoeld.*

Per onderwerp wordt in het protocol eerst een algemene en een juridische definitie beschreven, gevolgd door een toelichting. Daarna wordt vermeld welke maatregelen de school kan nemen en of melding of aangifte noodzakelijk is. In de tekst staat ook beschreven wat de politie en het Openbaar Ministerie doen of kunnen doen. Daarnaast wordt uitgelegd wat je als school, samen met de gemeente en de politie, kunt doen om te voorkomen dat het incident opnieuw gebeurt en welke preventieve maatregelen je daarbij kunt inzetten.

Privacywetgeving bij informatie-uitwisseling

Op het moment dat er na een incident gehandeld moet worden, kan de school hier andere instanties of organisaties bij betrekken. In dit handelingsprotocol is per incident weergegeven wie dat kunnen zijn. In de samenwerking met andere organisaties zal mogelijk informatie-uitwisseling plaatsvinden over de betrokkene en/of verdachte van het strafbare feit.

Hierbij moet rekening gehouden worden met de volgende twee wetten:

1. De AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming
2. De WPG Wet Politiegegevens: De wet beschrijft dat de politie zowel na incidenten als in structurele samenwerkingsverbanden informatie uit mag wisselen met andere instanties.

Er moeten drie doeleinden aan ten grondslag liggen:

1. Het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
2. Het handhaven van de openbare orde;
3. Het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven en het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

Deze uitwisseling kan alleen plaatsvinden als er sprake is van een zwaarwegend algemeen belang wat het noodzakelijk maakt dat het samenwerkingsverband plaatsvindt.

De uitwisseling van informatie over leerlingen met de school past dus binnen deze kaders. Het doel van de uitwisseling moet wel worden vastgesteld, evenals het soort gegevens dat wordt verstrekt, onder welke voorwaarden en aan welke instanties.

Ook als wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften voor het uitwisselen van gegevens van bijvoorbeeld leerlingen, dan moet er toch uitermate zorgvuldig om worden gegaan met deze gegevens. Politie en school dienen hier goede afspraken over te maken in het afsprakenformulier, om misverstanden te voorkomen. De rechten en plichten van leerlingen moeten op papier zijn vastgelegd in een leerlingenstatuut. De school kan de inhoud daarvan zelf bepalen. De 'Wet op het Voortgezet Onderwijs' geeft hier richtlijnen voor.

Maatregelen als kluisjescontrole en fouilleeracties moeten hierin vermeld staan, omdat leerlingen en ouders hiervan op de hoogte moeten zijn en bezwaar moeten kunnen maken als ze dit niet willen. Ook de inzage in het incidentenregistratiesysteem door de politie moet vermeld worden.

De politie kan gegevens over de achtergrond van een persoon inbrengen tijdens een overleg om zo de juiste opvolging te geven aan signalen over zorgmijdende jongeren. Het kan dan gaan om zogenaamde 'buitenkant'-informatie, zoals: zit de betrokkene in detentie, is hij recent vrijgelaten, is van de betrokkene bekend dat hij agressief is? Het delen van deze informatie is alleen toegestaan als de politie bij elke inbreng de afweging maakt of bespreking van een betrokkene past en noodzakelijk is binnen de taak waarvoor zij zich gesteld ziet.

2. Keuzes in stappenplan school

Afhankelijk van de situatie wordt door de school een keuze gemaakt in welke stap wordt gezet. Een situatie kan namelijk dermate ernstig zijn dat de school direct overgaat tot sanctioneren en/of inschakelen van politie, waarna gehandeld zal worden volgens de geldende prioritering van de politie. Onderstaande keuzes staan in willekeurige volgorde van te doorlopen stappen en is situatieafhankelijk. In sommige gevallen is directe schorsing nodig, of is het handig om eerst met het politiecontact op te nemen voordat de leerling gesproken wordt.

De stappen die gezet kunnen worden zijn:

1. Inschatting van de situatie
2. Gesprek met leerling en medewerker van de school
3. Gesprek met ouders/verzorgers
4. Bespreking in het Zorg Advies Team
5. Doorverwijzing naar een hulpverleningsinstantie
6. Inschakeling politie (advies, melding, aangifte)
7. Bedenktijd
8. Schorsing
9. Doorverwijzing
10. Verwijdering

Stap 1: Inschatting van de situatie – vaste stap

Bij ieder incident worden eerst gesprekken gevoerd met het slachtoffer of de benadeelde en met de vermeende dader. De situatie wordt ingeschat aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is er gebeurd?
- Wie is erbij betrokken?
- Wanneer is het gebeurd?
- Is dit gedrag of vergelijkend ander gedrag bij deze jongere vaker voorgekomen?
- Wat is de ernst van het grensoverschrijdend gedrag?
- Gaat het om leerlingen van de eigen school of dienen andere scholen ingeschakeld te worden? Handelt de school de situatie zelfstandig af?
- Dient ook de politie in kennis te worden gesteld? *In het protocol kan de school nagaan of het gedrag gemeld moet worden bij de politie, dus anders gezegd: is er sprake van wet overtredend gedrag?*
- Dient de politiecontactfunctionaris op de hoogte te worden gesteld of om advies worden gevraagd? Moeten andere hulpverlenende instellingen worden geconsulteerd?

Afhankelijk van de uitkomsten van deze stap wordt overgegaan op stap 2 of kan gekozen worden om direct over te gaan naar een andere stap.

Stap 2. Gesprek met leerling en medewerker van de school

In de preventieve, oftewel niet-gesanctioneerde, fase kan geprobeerd worden de leerling door middel van gesprekken te bewegen om zijn/haar gedrag te verbeteren. Daarbij zal aandacht worden geschonken aan eventuele individuele problemen die mogelijk verband houden met zijn/haar ongewenste gedrag.

Stap 3. Gesprek met ouders/verzorgers en leerling

De school behoudt zich het recht om ouders/verzorgers in te lichten over het gedrag van de leerling. In alle gevallen waarvan schriftelijk verslag wordt gemaakt worden de ouders in ieder geval geïnformeerd. De ouder/verzorger is daarmee op de hoogte van de stappen die de school zet t.a.v. het gedrag van de leerling. Bij herhaling van het gedrag zal een gesprek plaatsvinden tussen school, leerling en ouders/verzorgers.

Stap 4 . Bespreking in het Zorg Advies Team of soortgelijk overleg

Het grensoverschrijdend gedrag wordt besproken in het Zorg Advies Team en een schriftelijk verslag wordt bijgehouden. Dit geldt ook voor de meldingen van slachtoffers. Eventueel wordt de politiecontactpersoon op de hoogte gesteld of om advies gevraagd. (Als uit het protocol blijkt dat het om een gedraging gaat waarbij de wet wordt overtreden, wordt de politie in kennis gesteld).

Stap 5. Doorverwijzing naar een hulpverleningsinstantie

De hulp die scholen aan hun leerlingen kunnen aanbieden, staat beschreven in het zorgplan van iedere school. Ook staat daarin beschreven op welke wijze hulp verkregen kan worden. Aanvullend kunnen ouders en leerlingen zelf op school vragen waar ze terecht kunnen als ze hulp nodig hebben.

Stap 6. Inschakelen van politie

Als er sprake is van een door de onderwijsinstelling verboden gedraging waarbij ook de wet wordt overtreden, wordt ten alle tijden de politie ingeschakeld. Het inschakelen van de politie gebeurt door de schoolleiding (of namens de schoolleiding). In overleg met de politie worden de ouders in kennis gesteld.

Stap 7. Bedenktijd

In deze fase kan de leerling gedurende een bepaalde tijd de toegang tot de lessen worden ontzegd. De leerling blijft echter wel op school en werkt individueel aan schoolwerk. Deze tijd kan door de school worden benut om zich te kunnen bezinnen of beraden over eventuele volgende stappen. De ouder/verzorgers worden direct telefonisch en schriftelijk op de hoogte gesteld van deze maatregel. Op deze maatregel is een uitzondering: de leerling mag wel deelnemen aan toetsen, schoolonderzoeken en examens.

Stap 8. Schorsing

In deze fase wordt de leerling formeel voor de duur van één tot maximaal vijf dagen geschorst. Hiervan wordt melding gemaakt in het leerlingvolgsysteem. De onderwijsinstelling meldt de schorsing (inclusief verantwoording en voorgeschiedenis) schriftelijk aan:

- De onderwijsinspectie (indien schorsing langer is dan één dag);
- De leerplichtambtenaar (b.v. d.m.v. het toesturen van de kopie van de brief die aan de ouders is gestuurd);
- De ouders/verzorgers en de leerling worden schriftelijk en mondeling op de hoogte gebracht en zij worden uitgenodigd voor een gesprek;

- Afhankelijk van het voorval en het gedrag van de betreffende leerling wordt in verband met risico op schooluitval het zorgteam op de hoogte gebracht.

Na schorsing van de verdachte en na afwezigheid van slachtoffer/benadeelde wordt terugkeer begeleid door de contactpersonen van de school en betrokkenen (b.v. ouders, politie, Slachtofferhulp). Binnen de school en in de klas zal hiervoor tijd moeten worden genomen.

Stap 9. Doorverwijzing

Na de terugkeer kan blijken dat de gebeurtenis een dermate grote impact heeft gehad op de leerling, de medeleerlingen of de gehele onderwijsinstelling dat in overleg met de ouders en begeleiders geadviseerd kan worden een kind op de middellange termijn over te plaatsen naar een andere school. De aangesloten scholen bieden deze leerling de mogelijkheid een nieuwe start te maken. De ontvangende school neemt de leerling eerst op basis van detachering. De leerling blijft nog maximaal één jaar ingeschreven bij de oude school. Hierna wordt de leerling pas officieel overgeschreven.

Wanneer het gedrag van de leerling door de nieuwe school moeilijk te handhaven is, mag de leerling worden teruggestuurd naar de oude school. De school zorgt ervoor dat de nieuwe school optimaal geïnformeerd is over de leerling.

Stap 10. Verwijdering

Dit is de laatste stap in het sanctiemodel. De leerling wordt niet meer toegelaten tot de onderwijsinstelling. Het bevoegd gezag/schoolbestuur neemt het besluit of er wordt overgegaan tot definitieve verwijdering.

- Het Schoolbestuur stelt de inspectie schriftelijk in kennis. De ouders/verzorgers en de leerling worden schriftelijk in kennis gesteld van (voorgenomen) verwijdering/doorverwijzing.
- Een leerling kan slechts verwijderd worden nadat het bevoegd gezag een andere school bereid heeft gevonden de leerling toe te laten.

Een leerling kan slechts verwijderd worden nadat het bevoegd gezag een andere school bereid heeft gevonden de leerling toe te laten. Bij instellingen voor Speciaal Voortgezet Onderwijs geldt de verplichting dat de onderwijsinstelling een inspanning moet leveren om binnen 8 weken de leerling bij een andere onderwijsinstelling onder te brengen. De school moet kunnen aantonen dat zij die periode actief op zoek is geweest naar een oplossing. Daarna kan de leerling alsnog verwijderd worden.

De leerplichtambtenaar wordt direct in kennis gesteld van de verwijdering en de opgestarte procedure. Hij of zij kan de school adviseren en helpen bij het vinden van oplossingen voor de betreffende leerling.

Als een school een leerling wil verwijderen en wil onderbrengen bij een reguliere school, heeft deze laatste een inspanningsverplichting de verwijderde leerling van de andere school op te nemen.

Indien de verwijderende school dezelfde leerweg aanbiedt als de ontvangende school, zal de leerling worden aangenomen op basis van detachering. De leerling blijft nog maximaal één jaar ingeschreven bij de oude school en wordt pas officieel overgeschreven na goed overleg tussen beide scholen. Wanneer het gedrag de leerling op de nieuwe school moeilijk te handhaven is, mag de leerling worden teruggestuurd naar de oude school. Deze heeft vervolgens weer gedurende 8 weken de inspanningsverplichting een oplossing te zoeken.

Indien de verwijderende school niet dezelfde leerweg aanbiedt als de ontvangende school, zal de leerling door de ontvangende school worden aangenomen, maar houdt de verwijderende school de verplichting mee te werken aan een andere oplossing, als de leerling ook op de nieuwe school moeilijk te handhaven blijft. De leerling kan echter in dat geval niet terugkeren naar de oude school.

De school verschaft alle relevante informatie aan de andere school t.a.v. de voorgeschiedenis van de leerling

3. Protocollen

In dit hoofdstuk worden de protocollen op verschillende vlakken uitgeschreven. Er is een onderscheid gemaakt tussen grensoverschrijdend gedrag waarbij de school maatregelen kan nemen en strafbare feiten waarbij de politie en eventueel het Openbaar Ministerie (OM) betrokken zijn. Elk van onderstaande gedragingen kan leiden tot strafbare feiten en elk kent voor zowel politie als OM hetzelfde protocol. Het is daarom handiger om dit in één overzicht te plaatsen. Dit zorgt ervoor dat er geen uitsluiting van gedragingen voorkomt. De protocollen van de politie en het OM gelden namelijk voor élk strafbaar feit, ook als het specifieke feit niet in dit document benoemd wordt.

Dit document bevat protocollen met betrekking tot de volgende gedragingen:

- 3.1 Fysieke agressie en pesten
- 3.2 Verbale agressie: pesten, intimidatie, ernstige belediging en discriminatie
- 3.3 Drugs, alcohol en tabak: gebruik, bezit en handel
- 3.4 Vernieling
- 3.5 Wapenbezit
- 3.6 Diefstal en (online) afpersing
- 3.7 Vuurwerkbezit en -handel
- 3.8 Seksuele intimidatie en uitbuiting
- 3.9 Ongewenst bezoek in en rond de school en ronselpraktijken

Protocol strafbare feiten

Indien de school in aanraking komt met een overduidelijk strafbaar feit, denk hierbij aan ernstige mishandeling, brandstichting, e.d., dan is het protocol om direct 112 te bellen. De politie kan de verdachten dan op heterdaad betrappen. De politie bellen is in zo'n geval niet de juiste keuze, omdat er direct snel actie nodig is. Ongeacht welk van de gedragingen die verder in dit document benoemd worden, zodra school besluit om de politie in te schakelen omdat er sprake is van een strafbaar feit, neemt de politie en het OM onderstaande maatregelen.

Maatregelen politie

- Tegen de verdachte wordt een proces-verbaal opgemaakt.
- Indien aan de criteria wordt voldaan wordt de verdachte naar HALT verwezen.
- Politie neemt contact op met ouders/verzorgers van verdachte.
- Politie neemt contact op met ouders/verzorgers van slachtoffer.
- Indien sprake van schadevergoeding, bemiddelt politie tussen (ouders/verzorgers) verdachte en (ouders/verzorgers) slachtoffer.
- Indien sprake van een seksueel misdrijf of mensenhandel: politie zet, na verzoek (ouders/verzorgers) slachtoffer, door naar specifieke vakafdeling die dit verder onderzoekt.

Maatregelen OM

- Bij recidive of andere zwaarwegende feiten kan het proces-verbaal worden afgedaan via de Officier van Justitie. Dit kan in de vorm van een werkstraf, leerstraf, geldbedrag of -boete, begeleiding en vergoeding van de schade aan de benadeelde (laatste alleen bij jongeren van 14 jaar en ouder) of een combinatie. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert het OM over invulling van de straf.
- Bij veelvuldige recidive of andere zwaarwegende feiten kan het proces-verbaal door het OM worden voorgelegd aan de Kinderrechter. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert het OM en de rechter over de invulling van de straf.
- Het slachtoffer kan indien hij/ zij dit wenst over het verloop van de zaak geïnformeerd worden.

3.1 Fysieke agressie en (online) pesten

Algemene definitie:

Onder **fysieke agressie** wordt verstaan: het uitoefenen van enig feitelijk geweld op het lichaam van een ander. Pesten kan zich ook uiten in fysieke agressie. Denk aan een pester die diens klasgenoot na school opwacht en mishandelt, of wanneer een gepeste leerling na de zoveelste gemene opmerking 'barst' en de pester te lijf gaat. We spreken van pesten wanneer er sprake is van langdurig uitoefenen van geestelijk of lichamelijk geweld door een of meerdere leerlingen tegen een medeleerling.

Juridische definitie:

Eenvoudige mishandeling (art. 300 WvS)

Opzettelijk pijn of letsel veroorzaken (onder opzet valt ook het mogelijkheidsbewustzijn).

Onder pijn wordt mede verstaan een min of meer hevig onaangename lichamelijke gewaarwording (bijv. een flinke klap). Aan mishandeling wordt opzettelijke benadeling van de gezondheid gelijkgesteld (bijv. opzettelijk bedorven etenswaren verstrekken).

Zware mishandeling (art. 302 WvS) Idem, met voorbedachte rade (art. 303 WvS)

Het opzettelijk (mogelijkheidsbewustzijn), al dan niet met voorbedachte rade, toebrengen van zwaar lichamelijk letsel. De opzet is gericht op het toebrengen van zwaar letsel (bijv. botbreuken).

Vechterij (art. 306 WvS)

Het opzettelijk deelnemen aan een aanval (initiatief gaat uit van partij) of vechterij (initiatief gaat uit van beide of nog meer partijen) waarin onderscheiden personen zijn gewikkeld (minstens 3)

Openlijke geweldpleging (art. 141 WvS)

Er wordt geweld gepleegd door meer mensen tezamen tegen personen of goederen. Er moeten minimaal twee daders zijn die gezamenlijk (verenigd) het geweld uitoefenen. Bovendien moet het geweld openlijk, onverholen en niet heimelijk zijn, dus plaatsvinden op een plaats waar publiek aanwezig is dan wel doorgaans aanwezig is.

Toelichting

Bedenk dat fysiek geweld veelal dient om een ander naar zijn hand te zetten (te onderwerpen) en daarmee zijn eigen positie te versterken binnen een groep. Het kan een inleiding zijn voor intimidatie (zie verbale agressie). Afgezien van fysieke gevolgen (pijn/letsel) en aantasting van persoonlijke vrijheden komt een slachtoffer vrijwel zeker onder

zware psychische druk te staan. Deze vorm van agressie kan dan ook nooit getolereerd worden.

Fysieke agressie in de onlinewereld

Fysieke agressie kan zijn uitwerking hebben in de onlinewereld en andersom. Denk bijvoorbeeld aan een filmpje waarop te zien is dat een leerling door een groepje geschopt en geslagen wordt. Die beelden kunnen vervolgens gebruikt worden om de leerling te vernederen, onder druk te zetten of af te persen. Ook kan het voorkomen dat er online, bijvoorbeeld in een appgroep, een oproep wordt gedaan onder de ene groep jongeren om op de vuist te gaan met een rivaliserende groep. Het is daarom van belang dat in de aanpak van agressie en pesten het online domein wordt meegenomen.

Maatregelen fysieke agressie

Slachtoffers van geweld, zowel leerlingen als schoolpersoneel, zijn vaak bang om melding te doen van geweld. Er is angst voor represailles wat isolement tot gevolg kan hebben. Voor een strafrechtelijke aanpak is meestal een aangifte nodig. Een duidelijke stellingname van de school is hier essentieel. Het slachtoffer moet zich gesteund en gesterkt voelen door de schoolleiding die een duidelijk en krachtig signaal af zal moeten geven in de richting van de dader (repressief) en omgeving (preventief). Ondersteuning bij het doen van aangifte is noodzakelijk, evenals het bewegen van getuigen tot het afleggen van een verklaring.

Maatregelen school

Eerst dient de situatie ingeschat te worden, waarna er een keuze gemaakt wordt over het wel of niet inschakelen van de politie. Als het geweld in geval van eenvoudige mishandeling bestaat uit een niet meer dan geringe lichamelijke kracht van enige betekenis, (bijv. klap met vlakke hand op rug) kan de school kiezen zelf op deze gedraging te reageren. Is er sprake van meer dan geringe lichamelijke kracht van enige betekenis (bijv. in elkaar trappen van slachtoffer), letsel, structureel agressief gedrag door een dader of als er sprake is van groepsoptreden dan zal ook de politie moeten worden gewaarschuwd.

Primair, als er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen maatregel(en)
- Politie op de hoogte stellen (in de vorm van een melding)

Secundair, als er sprake is van een aangifte:

- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.
- De politie in kennis stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie.
- Alle relevante informatie over feiten en personen doorgeven aan de politie (eventueel d.m.v. inzage in incidentregistratie).
- Het slachtoffer wordt ondersteund bij het doen van aangifte.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan: huisarts, Advies- en Meldpunt kindermishandeling, Bureau Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, GGD, politie.

Preventie

Fysieke agressie en pesten gaan vaak met elkaar gepaard. Scholen zijn volgens de wet Veiligheid op school verplicht beleid te voeren op het aanpakken en voorkomen van pesten. Op basis van deze wet moeten scholen een actief veiligheidsbeleid voeren gericht op het

tegengaan van pesten. Dat beleid kan zich bijvoorbeeld uiten in een veiligheidsplan met anti-pestprotocol. Ook moeten ze een persoon aanwijzen die het anti-pestbeleid coördineert en het aanspreekpunt hiervoor is. Tot slot dienen scholen de veiligheidsbeleving van leerlingen te monitoren.

Een anti-pestprotocol is niet verplicht, maar is wel sterk aan te raden. Een goed protocol geeft leerlingen leraren en ouders duidelijkheid over hoe pesten voorkomen kan worden en hoe wordt gehandeld wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat er een samenwerking tussen alle betrokkenen: leraar, pester, gepeste, klasgenoten en ouders.

3.2 Verbale agressie: pesten, intimidatie ernstige belediging en discriminatie

Algemene definitie

Onder verbale agressie wordt verstaan het verbaal, zowel schriftelijk als digitaal (telefoon en internet) bedreigen, discrimineren, intimideren, ernstig beledigen of uitschelden van een persoon. Ook pesten (zie punt 3.1) kan zich uiten in verbale agressie, bijvoorbeeld wanneer een leerling herhaaldelijk wordt uitgescholden en uitgelachen door klasgenoten.

Juridische definitie

Bedreiging met (art. 285 WvS):

- openlijk geweld met verenigde krachten tegen personen of goederen
- enig misdrijf waardoor de algemene veiligheid van personen in gevaar wordt gebracht
- verkrachting
- feitelijke aanranding van de eerbaarheid
- enig misdrijf tegen het leven gericht
- gijzeling
- mishandeling
- brandstichting

Intimidatie (art. 284 WvS)

Een ander door geweld of enige andere feitelijkheid of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.

Een ander door bedreiging met smaad of smaadschrift dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.

Smaad en laster (art. 261 WvS)

Opzettelijk iemands eer of goede naam aanranden door tenlastelegging van een bepaald feit met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, ook schriftelijk (smaadschrift) indien verspreid of openlijk tentoongesteld.

Eenvoudige belediging (art. 266 WvS)

Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt hetzij in het openbaar mondeling, bij geschrift of afbeelding aangedaan, hetzij in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding aangedaan.

Discriminatie (art. 137c t/m f WvS)

Het opzettelijk uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, godsdienst of seksuele geaardheid, ook schriftelijk. Toelichting Wanneer verbaal geweld niet gepaard gaat met

enige feitelijkheid (dus moeilijk aantoonbaar of aanwijsbaar is) en er geen sprake is van een structureel karakter, treft de school zelf maatregelen.

Toelichting

Verbale agressie is heel moeilijk bewijsbaar. Anderen, die het gehoord hebben, kunnen in dit geval een getuigenverklaring afleggen. Daarom verdient het aanbeveling dat de school dit probleem zelf aanpakt. De politiecontactpersoon kan voor advies worden benaderd. Gaat het verbaal geweld wel gepaard met enige feitelijkheid die de bedreiging of intimidatie kracht bijzet, dan zal ook de politie moeten worden gewaarschuwd. Dit geldt ook als er sprake is van herhaling of structureel karakter.

Bedreiging en/of intimidatie dienen vaak om een ander naar zijn hand te zetten of zijn wil op te leggen en daarmee zijn eigen positie te versterken binnen een groep. Afgezien van de aantasting van de persoonlijke vrijheden van het slachtoffer komt deze vrijwel zeker onder zware psychische druk te staan. Deze vorm van agressie kan dan ook nooit getolereerd worden.

Verbale agressie in de onlinewereld

Verbale agressie vindt veel plaats in de onlinewereld. De drempel om een medeleerling belachelijk te maken, uit te schelden en/of te intimideren is immers een stuk lager als je je anoniem achter een scherm kunt verschuilen. Een recent voorbeeld zijn de juicekanalen of 'Gossip-Girl' accounts op TikTok, waarop anonieme profielen roddels en beschuldigingen – soms met belastende beelden – over leerlingen en leraren verspreiden. Doordat de pesters zich verschuilen achter anonimiteit, is het voor scholen een uitdaging om dit online pestgedrag te bestrijden.

Maatregelen verbale agressie

Slachtoffers van verbaal geweld zijn veelal bang om melding te doen van dit geweld. Angst voor represailles houdt hen tegen wat kan zorgen voor isolement en uitval in het onderwijs. Voor strafrechtelijke aanpak is vaak een aangifte nodig. Een duidelijke stellingname van de school is hier essentieel. Het slachtoffer moet zich gesteund en gesterkt voelen door de schoolleiding die een duidelijk en krachtig signaal af zal moeten geven in de richting van de dader (repressief) en aan de omgeving (preventief). Ondersteuning bij het doen van aangifte is noodzakelijk evenals het bewegen van getuigen tot het afleggen van een verklaring.

Maatregelen school

Ten aanzien van pesten heeft de scholen een preventieve aanpak, voornamelijk gericht op leerlingen. De curatieve aanpak is een meersporenaanpak waarin er met alle betrokkenen (slachtoffer, pester, medeleerlingen, ouders en personeel) gesproken wordt over hun bijdrage bij het voorkomen en bestrijden van pesterijen. Probleemoplossende gesprekken worden in principe gevoerd door de mentor. Vaak zal de aanpak ook besproken worden met het team en de teamcoördinator. Indien deze gesprekken uiteindelijk niets opleveren komen maatregelen in beeld.

Wanneer het om een strafrechtelijke aanpak gaat, zijn leerling, ouders en/of school van mening dat de situatie van dien aard moet zijn dat inschakeling van de politie (op basis van feitelijkheid) kan bijdragen aan het welbevinden van het slachtoffer en/of het doen stoppen van de pesterijen c.q. verbale agressie.

Primair, als er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Pas sancties toe die aansluiten bij het sanctiebeleid van de school.
- Regel nazorg voor de betrokkenen.

- Eventueel: stel de politie op de hoogte stellen of vraag om advies.

Secundair, indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Informeer de ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s).
- Stel de politie op de hoogte wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie. Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (evt. d.m.v. inzage in incidentregistratie). Het slachtoffer wordt ondersteund bij het doen van aangifte.

De VO-raad heeft een stappenplan gemaakt voor scholen die te maken hebben met incidenten op sociale media, zoals roddelaccounts. Daarnaast ontwikkelde het Openbaar Onderwijs Groningen een voorbeeldprotocol 'Incidenten en ongewenst gedrag op sociale media'. Dit protocol kan dienen als handvat en inspiratie voor de aanpak van andere scholen besturen.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan:

- Jeugdteam
- Wijkteam
- GGD
- Huisarts
- Politie
- Meldpunt discriminatie
- Advies- en Meldpunt kindermishandeling
- Bureau Slachtofferhulp
- Bureau Jeugdzorg

Preventieve maatregelen

Naast een anti-pestprotocol (zie punt 3.1) zijn er meer maatregelen die scholen kunnen nemen om incidenten te voorkomen. De VO-raad geeft met betrekking tot online incidenten en pestgedrag scholen de volgende adviezen:

- Beter voorkomen dan genezen. In onder meer mentorlessen kan stil worden gestaan bij online omgangsvormen. **Stichting School en Veiligheid biedt tips en handvatten.**
- Focus in lessen en gesprekken niet alleen op 'hoe het hoort'? Maak - het hele jaar door, niet alleen na incidenten - ruimte voor de dialoog met leerlingen over hoe zij denken dat sociale media eerlijker, veiliger en minder verslavend kunnen.
- Veel jongeren spreken zich uit tegen roddelaccounts, ook via sociale media. Ze steken hun nek uit. Dat kan een vertrekpunt zijn voor een goed gesprek.
- Wijs leerlingen op '**Het stopt bij jou**', een voorlichtingssite van Offlimits voor jongeren over online grensoverschrijdend gedrag.
- Wijs ze ook **HelpWanted.nl**, een online hulplijn speciaal voor jongeren.

3.3 Drugs, alcohol en tabak: gebruik, bezit en handel

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van alcohol of drugs is niet toegestaan, evenals het voorhanden hebben van medicijnen welke niet aantoonbaar in het belang van de eigen gezondheid zijn. Deze moeten worden ingeleverd. Ook het handelen in/verstrekken van drugs, als drugs bedoel bedoelde medicijnen en snus (nicotinezakjes) is verboden.

Het schoolreglement bevat regelgeving ten aanzien van roken, alcohol, cannabis en overige drugs.

Juridische definitie

Het gebruik van harddrugs, zoals heroïne, cocaïne, XTC en paddo's en gedragingen met betrekking tot deze drugs zijn verboden op basis van de Opiumwet en deels ook de Warenwet;

Het handelen in bepaalde middelen, zoals de hierboven genoemde harddrugs en cannabis is eveneens verboden op basis van de Opiumwet.

Voor gebruik en bezit van alcohol geldt de Drank- en Horecawet, waarin tevens is aangegeven dat verkoop van alcohol aan jongeren beneden de 18 jaar is verboden.

Het roken van tabak in openbare gebouwen, zoals scholen, is verboden bij de Tabakswet, met uitzondering van daarvoor specifiek aangewezen ruimten. Dit geldt ook voor de e-sigaret (vape).

Snus met 0,035 of meer milligram nicotine per zakje is verboden onder de Warenwet. Nicotinezakjes die tabak bevatten, ook wel Zweedse snus genoemd, zijn verboden onder de Tabakswet.

Voor productie en/of handel in geneesmiddelen die als drugs worden gebruikt, is de Geneesmiddelenwet van toepassing.

Toelichting

Wanneer door signalen of uit een gesprek blijkt dat een leerling onder invloed is, dan zal de school hierop moeten reageren.

De leerling die onder invloed van alcohol of drugs de lessen volgt, zal uit de les verwijderd moeten worden. Goede of slechte schoolprestaties zijn hierbij niet doorslaggevend. Enerzijds tast drugs- en alcoholgebruik/-bezit het leefklimaat binnen een school aan en anderzijds is het een directe bedreiging voor de onderwijsdoelstellingen.

Het onderscheid tussen het voorhanden hebben van drugs voor eigen gebruik dan wel het voorhanden hebben van drugs bestemd voor de handel is moeilijk te trekken.

Vandaar de volgende grenslijn: als jongeren cannabis voorhanden hebben en dit aan anderen uitdelen, al dan niet met winstbejag, wordt de politie ingeschakeld. Enerzijds om de drempel om drugs te gebruiken hoog te houden en anderzijds om een duidelijk en goed te hanteren beleid te voeren. Minderjarigen mogen ook niet in het bezit zijn van softdrugs voor eigen gebruik. Immers coffeeshops mogen slechts aan meerderjarigen verkopen. Bij middelengebruik dan wel handel moet de grens op nul gesteld worden. Harddrugs wordt in het geheel niet getolereerd.

De school verbiedt het om alcohol, drugs of medicijnen die niet aantoonbaar door een arts zijn voorgeschreven binnen de schoolgebouwen of het terrein van de school te brengen.

Het Leids handelingsprotocol veiligheid in en om het onderwijs, versie december 2025

Ingeval de school weet dan wel een redelijk vermoeden heeft dat een persoon drugs/medicijnen binnen een schoolgebouw of schoolterrein heeft gebracht of voorhanden of op andere wijze onder zich heeft, wordt deze persoon bewogen tot afgifte van deze goederen. De school geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade, in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel.

De school verbindt deze regel en maatregel als voorwaarde tot toelating tot schoolgebouw of schoolterrein. Dit wordt vooraf in het schoolreglement kenbaar gemaakt. Hiermee wordt intern rechtmatigheid van het handelen verkregen. Ingeleverde drugs en medicijnen worden ter vernietiging overgedragen aan de politie.

Het gebruik van snus en vapes is op dit moment erg populair onder jongeren. Ook wordt op sommige scholen in snus en vapes gehandeld. De handel in snus of vapes kan de drempel verlagen om vervolgens ook te gaan handelen in drugs.

Landelijk geldt dat minderjaren geen vapes mogen kopen en er gaat vanaf 1 januari 2024 een verbod gelden op het gebruik van vapes met smaakjes. Het Trimbos Instituut adviseert scholen om, naast het handhaven van het rookverbod op schoolterrein, duidelijk richting leerlingen en ouders te communiceren over de regels: vaperen op school en het dealen in vapes op school is niet toegestaan. Hetzelfde geldt voor snus.

Maatregelen drugs en alcohol

Maatregelen school

De school schat de situatie in en bepaalt daarmee de keuze om wel of niet politie in te schakelen. De beslisboom 'Drugs op school' van Dealbreakers kan helpen om die afweging te maken.

Primair: Toepassen maatregelen, zie reglement Gezonde School en Genotmiddelen

- Drugs afgeven aan de politie.
- Eventueel politie op de hoogte stellen of om advies vragen (met name wanneer jongeren drugs op school uitdelen, al dan niet met winstbejag).
- Bepalen welke instantie te betrekken bij hulpverlening, verwijzing en preventieactiviteiten.
- Tabaksproducten die leerlingen bij zich hebben op school worden ingenomen en aan het einde van de dag teruggeven aan ouders.

Secundair: indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.
- De politie in kennis stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie
- Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (evt. d.m.v. inzage in incidentregistratie).

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn.

Denk hierbij aan; Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie

Preventieve maatregelen

Interventies ter voorkoming van drugscriminaliteit

Scholen in gemeenten die meedoen aan Dealbreakers kunnen de doorlopende leerlijn inzetten. De leerlijn bestaat uit interventies voor klas 1 t/m 4 die leerlingen bewust maken van de gevolgen van drugscriminaliteit en hun weerbaarheid te versterken.

Voor de brugklas is er het escapespel Foute Centen, in de tweede klas wordt de HALT-les 'De kosten van snel geld verdienen' gegeven, de derde klas krijgt voorlichting vanuit het Alertprogramma en voor de vierde klas is er het Confrotheater. Aan het begin van het schooljaar worden docenten getraind met behulp van #Docentalert. Zij leren hoe ze signalen van drugscriminaliteit herkennen, hoe ze het gesprek hierover met hun leerlingen aangaan en hoe ze kunnen handelen. Voor ouders is eenzelfde soort training beschikbaar die kan worden ingezet op bijvoorbeeld een ouderavond.

Signalen die omhoogkomen naar aanleiding van de interventies worden anoniem gedeeld, besproken en opgevolgd tijdens het signaaloverleg/integraal jeugdoverleg. Dit is een structureel overleg waarbij de gemeente, school, politie, jongerenwerk en eventuele andere partners aansluiten.

Preventie van drugsgebruik

Helder op School biedt een wetenschappelijk onderbouwde integrale aanpak om leerlingen of studenten bewust te maken van de gevolgen en hen te stimuleren niet te roken of drinken, geen drugs te gebruiken en niet te veel te gamen. Onder deskundige begeleiding van een preventiemedewerker van de GGD of verslavingszorg wordt stap voor stap gewerkt aan het creëren van een gezond klimaat op school. De aanpak is ontwikkeld door het Trimbos Instituut en kan worden ingezet in het primair onderwijs, voortgezet (speciaal) onderwijs, mbo, hbo en wo.

Het programma Gezonde School ondersteunt scholen bij het stimuleren van een gezonde leefstijl onder leerlingen. Eén van de onderwerpen is middelengebruik.

Verder kan de school voorlichtingslessen aanbieden over middelengebruik die verzorgd worden door de GGD of Brijder. Zo'n les kan ook worden georganiseerd op een ouderavond, zodat ouders op de hoogte van welke middelen populair zijn onder jongeren, wat de risico's zijn en hoe ze met hun kind hierover het gesprek kunnen voeren.

Voorlichting over vaperen

Het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) heeft - met input van vo-docenten – een gratis lespakket Vaperen #jouwkeuze ontwikkeld, aan de hand waarvan scholen en leraren in gesprek kunnen gaan met leerlingen over vaperen. Het lespakket biedt handvatten voor een dat gesprek en feitelijke informatie over de risico's en gevolgen van vaperen en de rol van de tabaksindustrie. Doel is om leerlingen bewust te maken van deze zaken en hen kennis aan te reiken, zodat ze op basis hiervan een weloverwogen keuze kunnen maken of ze vapes willen gebruiken.

3.4 Vernieling

Algemene definitie

We spreken van vernieling of vandalisme als een persoon iets opzettelijk kapot maakt of beschadigt dat tot een ander toebehoort. Bijvoorbeeld een leerling die een eigendom van een medeleerling, van een docent of van de school met opzet kapot maakt.

Juridische definitie

Vernieling (art. 350 WvS)

Het opzettelijk en wederrechtelijk vernielen, beschadigen, onbruikbaar maken of weg maken van een goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort. De dader moet dus de opzet (mogelijkheidsbewustzijn) hebben om genoemde vernieling te plegen en daarbij moet hij dat wederrechtelijk, dus zonder toestemming/instemming van de eigenaar, doen. Ook graffiti valt onder de werking van deze definitie. Immers: het herstellen van de schade brengt zodanige inspanning en kosten met zich mee dat van beschadiging kan worden gesproken.

Openlijke geweldpleging (art. 141 WvS)

Het openlijk en met verenigde krachten geweld plegen tegen personen en goederen. Er moeten minimaal twee daders zijn die gezamenlijk (verenigd) het geweld uitoefenen. Bovendien moet het geweld openlijk, onverholen en niet heimelijk zijn, dus plaatsvinden op een plaats waar publiek aanwezig is dan wel doorgaans aanwezig is.

Baldadigheid (art. 424 Sr. WvS)

Hij die op of aan de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats tegen personen of goederen enige baldadigheid pleegt waardoor gevaar of nadeel kan worden teweeggebracht, wordt, als schuldig aan straatschenderij, gestraft met een boete van de eerste categorie

Toelichting

Vernieling is het gericht stukmaken van iets, een uiting van disrespect voor andermans eigendom. Vaak komt het voort uit een (algemeen) gevoel van onvrede met de eigen positie (afgunst, boosheid, verveling). Zeker als de vernieling zich richt op een specifiek (bewust gekozen) slachtoffer zal aandacht aan de achterliggende redenen of motieven van de vernieling moeten worden besteed om herhaling te voorkomen.

Van baldadigheid of straatschenderij is sprake wanneer de vernieling niet gericht plaatsvindt, maar meer als ongewild gevolg van een actie. Voorbeelden hiervan zijn onder ander schade door sneeuwballen gooien of het omtrappen van vuilcontainers. Wanneer sprake is van eenvoudige vernieling met niet meer dan geringe schade, waarbij schadevergoeding of schadeherstel kan worden bereikt, treedt de school op als bemiddelaar met betrekking tot de schaderegeling. Het doel hierbij is dat de partijen (gedupeerde(n) en dader(s)) de zaak onderling regelen. De school heeft daarin geen taak om te schade te regelen. Wel treft de school zelf maatregelen tegen het ongewenste gedrag. Indien het gaat om een vernieling van meer dan geringe omvang of schade, er sprake is van herhaling of groepsdelict of als schadevergoeding/schadeherstel niet kan worden bereikt, zal ook de politie op de hoogte worden gesteld.

Maatregelen school

De school schat de ernst van de situatie in en bepaalt daarmee of de politie wel of niet in te schakelen wordt (zie toelichting).

Primair, indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen maatregelen
- Bemiddeling in schadevergoeding of schadeherstel door de dader
- Eventueel politie op de hoogte stellen of om advies vragen.

Secundair, indien er sprake is van een vernieling met meer dan geringe schade, vernieling door een groep leerlingen of getoonde onwilligheid met betrekking tot schadeherstel/schadevergoeding:

- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.
- De politie op de hoogte stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie.
- Bemiddelen in schadevergoeding door ouders/verzorgers dader.
- Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (evt. d.m.v. inzage in incidentregistratie).
- Het slachtoffer ondersteunen en stimuleren bij het doen van aangifte.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn.
Denk hierbij aan; Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie

Preventieve maatregelen

De school kan de voorlichting 'Invloed van de groep' van HALT in de klas inzetten. In die voorlichtingsles wordt aan de hand van een praktijkvoorbeeld van een HALT-zaak met leerlingen besproken wat groepsdruk betekent en hoe je hier mee om kunt gaan.

3.5 Wapenbezit

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van voorwerpen die het karakter van een wapen dragen of die als wapen worden aangewend en waarvan het voorhanden hebben in verband met het volgen van onderwijs niet noodzakelijk is.

Juridische definitie

De bij Wet verboden wapens en de gedragingen die met deze wapens verboden zijn, zijn gedefinieerd in de Wet Wapens en Munitie. Hier is geen korte juridische definitie voor te geven.

Toelichting

Veel onder jeugdigen circulerende wapens vallen niet onder de werking van de Wet Wapens en Munitie, omdat ze qua afmeting of model net even iets anders zijn. Toch zijn veel van deze wapens gevaarlijk en onwenselijk. Immers, een stiletto waarvan het lemmet breder is dan 14 millimeter is net zo gevaarlijk als een (wettelijk verboden) stiletto met een lemmet dat minder dan 14 millimeter breed is. In de omgeving van de school is het bezit/voorhanden hebben van dergelijke wapens en voorwerpen niet alleen onnodig, maar ook zeer gevaarlijk en bedreigend voor het klimaat binnen een school.

De school verbiedt het dan ook om voorwerpen die het karakter van een wapen (stiletto's, vlindermessen, valmessen en dergelijke) en voorwerpen die als wapen kunnen worden gehanteerd (wanneer bijvoorbeeld een schroevendraaier wordt gebruikt om mee te dreigen) in bezit te hebben of als wapen te hanteren.

Wanneer de school ervan op de hoogte is of een redelijk vermoeden heeft dat een persoon een dergelijk wapen bezit of ziet dat een voorwerp als wapen wordt gehanteerd binnen het schoolgebouw of schoolterrein, zal de bezitter van het voorwerp worden bewogen tot afgifte. Vervolgens worden de wapens ter vernietiging aan de politie overgedragen.

De school geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel. De school verbindt deze regel en maatregel als voorwaarde tot toelating tot het schoolgebouw of schoolterrein.

Dit wordt vooraf in het **schoolreglement** kenbaar gemaakt. Hiermee wordt rechtmatigheid van handelen verkregen. Afgegeven wapens en voorwerpen worden ter vernietiging overgedragen aan de politie. Indien het om wapens en gedragingen gaat die vallen onder de werking van de Wet Wapens en Munitie is politieel optreden vereist. De politie wordt in kennis gesteld. De politie kan om advies worden gevraagd of het gaat om een wettelijk verboden wapen.

Maatregelen school

De school dient de ernst van de situatie in te schatten en daarmee de keuze te maken om wel of niet de politie in te schakelen (zie toelichting).

Primair, indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen maatregelen.
- Ingeleverde wapens en voorwerpen afgeven aan de politie.
- Eventueel politie op de hoogte stellen en/of om advies vragen.
- *Secundair*, indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:
- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.

- De politie in kennis stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie.
- Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (eventueel d.m.v. inzage in incidentregistratie).

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan; Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie

Preventieve maatregelen

In de schoolgids kan vermeld worden dat er aangekondigde maar ook onaangekondigde preventieve kluisjescontroles kunnen plaatsvinden. De school kan hierbij de hulp vragen van de politie.

De interactie voorstelling en voorlichting van Stichting Confro, 'Shank', kan worden ingezet om met leerlingen in gesprek te gaan over messengeweld, straatcultuur en criminaliteit. Het Confrotheater is een van de interventies uit de doorlopende leerlijn van Dealbreakers.

Het OM biedt het voorlichtingsprogramma 'Wie grijpt in' aan. Wie Grijpt In? is een lesprogramma waarin officieren van justitie en studenten rechten met leerlingen in gesprek gaan over hun eigen rol in een veilige samenleving.

HALT geeft voorlichtingen over verschillende thema's. Onder andere de thema's Wapens en geweld, Jeugdcriminaliteit en Groepsdruk kunnen op het basis- en voortgezet onderwijs ingezet worden wanneer er sprake is van (dreigende) wapenproblematiek en/of een verontrustende groepsdynamiek.

Wanneer je als school leerlingen wilt voorlichten over wapens en geweld, denk van tevoren dan goed na over hoe je de boodschap brengt. Als bijvoorbeeld benadrukt wordt dat messengeweld een probleem of zorg is op de school en/of in de wijk, kunnen leerlingen zich juist onveilig gaan voelen en zelf ook een mes willen dragen om zichzelf te beschermen.

3.6 Diefstal en (online) afpersing

Algemene definitie

We spreken van diefstal als je iets dat niet van jou is opzettelijk en zonder toestemming meeneemt en toe-eigent.

Juridische definitie

Eenvoudige diefstal (art. 310 WvS)

Enig goed, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort wegnemen met het oog merk het wederrechtelijk toe te eigenen. Het doel van het wegnemen moet de toe-eigening zijn; om er als heer en meester over te gaan beschikken. Als een goed wordt gestolen met de bedoeling om het te verkopen, blijft het diefstal. Immers, er wordt dan gehandeld alsof er als heer en meester over beschikt wordt.

Gekwalificeerde diefstal (art. 311 WvS) – idem 310 S bij gelegenheid van brand, ontploffing; – idem 310 Sr, gepleegd door twee of meer verenigde personen; – idem 310 Sr, indien de dader zich de toegang tot de plaats van het misdrijf heeft verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of vals kostuum.

Diefstal met geweld (art. 312 WvS) idem 310/311 Sr

Indien voorafgegaan door, vergezeld van of gevolgd door geweld of bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om de diefstal voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om bij betrapting op heterdaad de vlucht mogelijk te maken van zichzelf of andere deelnemers aan het misdrijf hetzij het bezit van het gestolen goed te verzekeren.

Afpersing (art. 317 WvS)

Met het doel zichzelf of een ander te bevoordelen, iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingen tot het afgeven van enig goed dat geheel of ten dele aan diegene of een derde toebehoort.

Afdreiging (art. 318 WvS) idem 317 Sr

Met dien verstande dat het dreigmiddel geen geweld is maar smaad, smaadschrift of openbaring van een geheim.

Handel en heling (art. 416 en 417 bis WvS)

Opzet- dan wel schuldheiling: het kopen, krijgen of voor handen hebben van gestolen of illegale goederen, bijv. het te koop aanbieden of kopen van bromfietsonderdelen, autoradio's, vuurwerk, kleding, cd's e.d. waarvan vermoed kan worden dat die goederen gestolen of illegaal te koop worden aangeboden.

Toelichting

Ingeval van een incidentele kleine diefstal, waarbij geen kwalificaties als bedoeld in 311/312/317/318 Sr voorkomen en waarbij de schadevergoeding of teruggave van het gestolen goed kan worden bereikt, treft de school zelf maatregelen. Indien het gaat om herhaling of om een goed met meer dan geringe waarde of indien wordt voldaan aan een van de kwalificaties genoemd in de artikelen 311/312/317/318 Sr., dan wel als schadevergoeding of teruggave niet mogelijk is, dan zal de school naast de te nemen schoolmaatregelen ook de politie in kennis stellen.

Afpersing in de onlinewereld

Een vorm van afpersing die in de onlinewereld en onder jongeren regelmatig voorkomt, is afpersing met belastende beelden zoals naaktfoto's. Bij 3.8 wordt nader op dit punt ingegaan.

Maatregelen school

De school schat de aard en ernst van de situatie in en bepaalt daarmee of de politie wel of niet wordt ingeschakeld (zie toelichting).

Primair, als er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen maatregelen.
- Bemiddeling in teruggave of schadevergoeding gestolen goed.

Secundair, als er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.
- De politie in kennis stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie.
- Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (evt. d.m.v. inzage in incidentregistratie).
- Het slachtoffer ondersteunen en stimuleren bij het doen van aangifte.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan: Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie

Preventieve maatregelen

Scholen kunnen voorlichtingslessen aanbieden rondom het thema online afpersing. Bij punt 3.8 wordt dit verder toegelicht.

Het kan daarnaast voorkomen dat een jongere die spullen steelt en/of die betrokken is bij online oplichting dit doet onder dwang van een ander. In dit geval kan er sprake zijn van criminele uitbuiting. Eerstelijns professionals die met jeugd werken, zoals docenten, kunnen gratis de e-learning BUIT volgen om meer te leren over wat criminele uitbuiting is, hoe je het herkent en bij welke instanties je terecht kunt voor hulp.

3.7 Vuurwerkbezit en -handel

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van en/of handelen in vuurwerk.

Juridische definitie

Het voorhanden hebben van en/of handelen in vuurwerk buiten de daartoe aangewezen periode, als ook het voorhanden hebben van of handelen in verboden vuurwerk ongeacht de periode.

Toelichting

Vuurwerk hoeft op zich niet gevaarlijk te zijn, mits het gaat om goedgekeurd vuurwerk en als het op de voorgeschreven wijze wordt afgestoken. Bij het afsteken van vuurwerk in of nabij groepen mensen, zoals op schoolpleinen, kan echter gevaarlijk zijn.

Ontploffend vuurwerk veroorzaakt doorgaans onrust onder mensen, wat tot irritatie of agressie kan leiden. Daarnaast veroorzaakt ontploffend vuurwerk doorgaans geluidsoverlast en hinder voor de lessen. Scholen verbieden om deze redenen vuurwerk in de schoolgebouwen of op het terrein van de school.

Als de school weet of vermoedt dat een leerling vuurwerk heeft meegenomen in het schoolgebouw of op het schoolterrein, wordt dit vuurwerk ingenomen. Als het om een substantiële hoeveelheid gaat, kan dit ter vernietiging aan de politie worden overgedragen. De school geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel. Het verbod om vuurwerk mee te nemen, voor handen te hebben of op andere manier onder zich te hebben in de schoolgebouwen of het terrein van de school, geldt als voorwaarde tot toelating tot schoolgebouw of schoolterrein. Dit wordt in het **schoolreglement** kenbaar gemaakt, zodat er rechtmatig tegen kan worden opgetreden.

Wanneer sprake is van verboden vuurwerk zal de school altijd de politie inschakelen. Hetzelfde geldt wanneer het gaat om een meer dan één stuk vuurwerk, of om handel in vuurwerk buiten de daartoe toegestane periode. De politie kan om advies worden gevraagd ten aanzien van de vraag of het gaat om een wetsovertreding, de ernst ervan en of aangifte wenselijk is.

Maatregelen school

De school schat de aard en ernst van de situatie in en maakt de keuze wel of niet politie in te schakelen (zie toelichting).

Primair, indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen maatregelen.
- Ingeleverd vuurwerk, indien een substantiële hoeveelheid, afgeven aan de politie.
- Eventueel politie op de hoogte stellen en/of om advies vragen.

Secundair, indien er sprake is van verboden vuurwerk (strijkers en dergelijke), bezit buiten de toegestane periode, van een meer dan geringe hoeveelheid (meer dan één stuk) vuurwerk, handel in vuurwerk, afsteken van vuurwerk buiten de toegestane periode kan de school:

- Ouders van minderjarige dader(s) en slachtoffer(s) informeren.
- De politie in kennis stellen wanneer sprake is van feiten die in de toelichting zijn omschreven en die overeenkomen met de juridische definitie.

- Alle relevante informatie in verband met feiten en personen doorgeven aan de politie (evt. d.m.v. inzage in incidentregistratie).

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan: Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie

Preventieve maatregelen

De HALT-voorlichting 'Veilig oud en nieuw' kan in de klas worden ingezet. In de voorlichting praat HALT met leerlingen over verschillende overlastsituaties en de gevolgen van hun gedrag voor henzelf, maar ook voor een ander. Ook worden regels rondom vuurwerk besproken.

Een preventieve kluisjescontrole behoort ook tot de mogelijkheden die een school kan inzetten. Hoofdstuk 5 gaat hier verder op in.

3.8 Seksuele intimidatie en uitbuiting

Algemene definitie

Wanneer iemand met ongewenst seksueel contact te maken heeft, spreken we van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit gedrag kan bijvoorbeeld de vorm aannemen van ongewenste seksueel getinte opmerkingen of aanrakingen. Seksueel geweld is strafbaar: dit gaat om seksuele handelingen tegen de wil van de betrokkene, zoals verkrachting en aanranding. Ook seksueel misbruik is strafbaar. Het gaat dan om een zedenmisdrijf. Bij een zedenmisdrijf, bijvoorbeeld als er sprake is van seksueel misbruik door een medewerker van de school, geldt een aangifte- en meldplicht. Deze meldplicht is beperkt tot seksueel misbruik van leerlingen die op het moment van het misbruik jonger zijn dan achttien jaar.

Seksuele intimidatie was tot op heden niet strafbaar, maar wordt in de **nieuwe Wet Seksuele misdrijven** (aangenomen op 4 juli 2023) wel strafbaar gesteld. Hierin wordt ook online seksuele intimidatie en misbruik, zoals seksueel getinte opmerkingen via sociale media sturen of het ongewenst versturen van naaktfoto's en -filmpjes, meegenomen. Daarnaast stelt de nieuwe wet 'dwang' niet meer als vereiste voor een veroordeling bij aanranding of verkrachting, maar wordt het 'ontbreken van instemming' als criterium aangehouden.

Bij seksuele uitbuiting wordt iemand gedwongen om seksuele diensten te verlenen in ruil voor geld of andere goederen, zoals kleding of dure spullen. Seksuele uitbuiting is in Nederland de meest voorkomende vorm van mensenhandel. Bij seksuele uitbuiting van minderjarigen hoeft er geen dwang in het spel te zijn om te kunnen spreken van mensenhandel.

Juridische definities

Aanranding (art. 246 WvS)

Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen.

Verkrachting (art. 242 WvS)

Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam.

Ontucht (art. 249 WvS)

1. Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft:

1. de ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen;
2. de bestuurder, arts, onderwijzer, beambte, opzichter of bediende in een gevangenis, rijksinrichting voor kindbescherming, weeshuis, ziekenhuis, of instelling van weldadigheid, die ontucht pleegt met een persoon daarin opgenomen;
3. degene die, werkzaam in de gezondheidszorg of maatschappelijke zorg, ontucht pleegt met iemand die zich als patiënt of cliënt aan zijn hulp of zorg heeft toevertrouwd."

Verleiding van minderjarige tot het plegen of dulden van ontucht (art. 248a WvS)

Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te dulden.

Seksuele uitbuiting (art. 273f)

Seksuele uitbuiting is strafbaar gesteld als vorm van mensenhandel onder artikel 273f, lid 1 en 2.

Toelichting

Scholen zijn verplicht een veilig leer- en werkklimaat te creëren voor leerlingen en personeelsleden. Seksuele intimidatie komt op alle schooltypes voor. De seksuele intimidatie is vaak een kwestie van machtsverschil tussen leraren en leerlingen, tussen mannen en vrouwen.

Seksuele intimidatie kan zich bij verschillende partijen in de schoolsituatie voordoen: - leerling - leerling - personeel - leerling - leerling - personeel - personeel - personeel (deze categorie wordt in dit protocol buiten beschouwing gelaten).

Het ondergaan van seksuele intimidatie heeft vaak nadelige gevolgen voor betrokkenen. Voor leerlingen kan dit een aanleiding zijn een ander vak te kiezen, te verzuimen van school of van school te gaan. Ook kunnen zij later psychische en/of emotionele schade ondervinden.

Fysieke en verbale seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie kan een heel scala van fysieke handelingen omvatten zoals: knuffelen, zoenen, op schoot nemen, handtastelijkheden, weg versperren, tegenaan gaan staan, moedwillig botsen. Seksuele intimidatie kan zich echter ook in verbale vorm manifesteren zoals: iemand op een bepaalde ongewenste manier aanspreken, seksueel getinte opmerkingen, dubbelzinnigheden, seksueel getinte grappen, schuine moppen, stoere verhalen rond seksuele prestaties, opmerkingen over uiterlijk en kleding, vragen naar seksuele ervaringen, uitnodigingen met bijbedoelingen, afspraakjes willen maken, uitnodiging tot seksueel contact en bedreigingen.

Non-verbale seksuele intimidatie

Daarnaast kan de intimidatie ook in de vorm van non-verbaal gedrag geuit worden zoals: staren, gluren, lonken, knipogen, in kleding gluren, of seksueel getinte cadeautjes geven. Alleen degene die last heeft van seksuele intimidatie kan een klacht indienen, al dan niet met hulp van de contactpersoon in de school of via de vertrouwenspersoon bij de klachtencommissie of het bevoegd gezag.

Online seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie vindt daarnaast ook vaak in de online wereld plaats. Wanneer seksueel getinte beelden van leerlingen zonder toestemming van de afgebeelde persoon worden doorgestuurd naar anderen of online geplaatst worden, spreken we van wraakporno, shame-sexting of sextortion. Het doorsturen van zulke beelden is strafbaar, omdat het wettelijk gezien om kinderporno gaat. Het Openbaar Ministerie heeft een leidraad ontwikkeld waarin de afdoening van sextingzaken uiteen wordt gezet. De nieuwe wet Seksuele misdrijven stelt verschillende vormen van online seksuele intimidatie, zoals seksueel getinte berichten die van volwassenen naar minderjarigen worden gestuurd, strafbaar.

Meldplicht seksueel misbruik en seksuele intimidatie

De meldplicht is vastgelegd in de 'Regeling Seksueel misbruik en Seksuele intimidatie in het onderwijs', een uitgave van het Ministerie OCW, september 1999. Kort samengevat: wanneer een personeelslid seksueel misbruik pleegt tegenover een leerling of als hiervan vermoedens bestaan, zijn schoolbesturen verplicht om direct contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur.

Als uit overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er sprake is van een redelijk vermoeden dat dit misbruik heeft plaatsgevonden, dan dient het bestuur daarvan onmiddellijk aangifte te doen. Personeelsleden zijn wettelijk verplicht het schoolbestuur direct te informeren wanneer zij op de hoogte zijn van seksueel misbruik of seksuele intimidatie van een leerling of personeelslid.

Maatregelen school

(zie ook klachtenreglement)

De contactpersoon van de school schat in of de vertrouwenspersoon moet worden ingeschakeld.

Er is een contactpersoon op iedere locatie aangesteld. Hij/zij is eerste aanspreekpunt bij vragen of klachten. De aanwezigheid van een contactpersoon is bekend gemaakt bij schoolpersoneel, leerlingen en ouders/verzorgers.

De scholen hebben een interne en een externe vertrouwenspersoon aangesteld.

Indien sprake van seksuele intimidatie worden bij minderjarigen altijd de ouders/verzorgers van het slachtoffer, na overleg met de vertrouwenspersoon, en de aangeklaagde op de hoogte gesteld.

Door de school wordt aan het schoolpersoneel, leerlingen en ouders/verzorgers via de school- en personeelsgids informatie verschaft over hoe op school wordt omgegaan met seksuele intimidatie, welke mogelijkheden er zijn om een klacht in te dienen.

Tevens zet de school zich in om preventieve activiteiten en maatregelen uit te voeren.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan: Veilig thuis, jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie.

Preventieve maatregelen

Seksuele ontwikkeling en mediawijsheid zijn nauw aan elkaar verbonden. Een functionaris sociale-mediagebruik kan helpen om het sociale-mediagebruik door leerlingen en docenten te monitoren, lessen te organiseren of geven, docenten op de hoogte te houden van online ontwikkelingen en regels en protocollen omtrent sociale-mediagebruik op te stellen en onder de aandacht te brengen. Het is dan ook aan te raden om een functionaris aan te stellen, of deze taken bij de vertrouwenspersoon te beleggen.

Bespreek de leuke kanten van sociale media en het verkennen van seksualiteit, maar ook de risico's. Incidenten van seksueel grensoverschrijdend gedrag en shame-sexting of sextortion kunnen voorkomen worden door te investeren in klasgesprekken en lessen over seksualiteit. Het grootste effect kan bereikt worden met spontane klasgesprekken naar aanleiding van vragen of opmerkingen van leerlingen, of naar aanleiding van een incident. Ook is er een breed scala aan interventies rondom dit thema dat ingezet kan worden op school. Zoals de HALT-voorlichting 'Sexting education' en de voorstellingen 'Nee is ja' en 'Send it' van het Confrotheater.

Het Leids handelingsprotocol veiligheid in en om het onderwijs, versie december 2025

Docenten kunnen de gratis e-learning BUIT volgen om te leren over welke vormen seksuele uitbuiting aanneemt, hoe je het herkent en hoe je een leerling kunt helpen waarover je je zorgen maakt.

3.9 Ongewenst bezoek in en rond de school en ronselpraktijken

Algemene definitie

Bij ongewenst bezoek kan bijvoorbeeld gedacht worden aan personen in of rond de school:

1. Die zich bezighouden met criminele activiteiten (dealen, heling, ronselen voor criminele klussen of seksuele uitbuiting)
2. Die afkomstig zijn van andere scholen en die problemen veroorzaken
3. Die komen om iemand te intimideren/mishandelen, bijvoorbeeld ouders die verhaal komen halen bij leerlingen, personeel, directie.
4. YouTubers, influencers

Juridische definitie

Zich bevinden op verboden grond (artikel 461 WvS)

Hij die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich op eens anders grond waarvan de toegang op een voor hem blijkbaar wijze door de rechthebbende is verboden, bevindt of daar vee laat lopen, wordt gestraft met een geldboete van de eerste categorie.

Lokaalvredebreuk (artikel 139 WvS)

Hij die in een voor de openbare dienst bestemd lokaal wederrechtelijk binnendringt, of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van de bevoegde ambtenaar aanstonds verwijderd, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie.

Hij die zich de toegang heeft verschaft door middel van braak of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum, of die zonder voorkennis van de bevoegde ambtenaar en anders dan ten gevolge van vergissing binnengekomen, aldaar wordt aangetroffen in de voor de nachtrust bestemde tijd, wordt geacht te zijn binnengedrongen.

Indien hij bedreigingen uit of zich bedient van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van de derde categorie.

De in het eerste en derde lid bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien twee of meer verenigde personen het misdrijf plegen.

Toelichting

Ongewenst bezoek aan de school kan als bedreigend of erg onprettig ervaren. Zeker als er daadwerkelijk sprake is van bedreigingen of als er fysiek of verbaal geweld wordt gebruikt, heeft dit een negatief effect op het veiligheidsgevoel in en rond de school. Wanneer de persoon in kwestie ondanks een waarschuwing toch terugkomt, heeft elke burger in Nederland het recht om een verdachte op heterdaad aan te houden. De directie kan dit recht dus gebruiken om jongeren, ouders of andere personen van buitenaf aan te spreken als zij ondanks waarschuwingen toch zonder toestemming de school of het schoolplein betreden. Hetzelfde geldt in geval van lokaalvredebreuk.

Ronselpraktijken

Een zeer ernstige en zorgelijke vorm van ongewenst bezoek aan de school zijn ronselpraktijken. Leerlingen worden doelbewust door criminelen gelokt met een voor hen aantrekkelijk aanbod en worden vervolgens gemanipuleerd, gechanteed of bedreigd om criminele klusjes uit te voeren. Dit wordt criminele uitbuiting genoemd. Ook kunnen jongeren

geronseld worden voor seksuele uitbuiting. Deze ronselpraktijken voltrekken zich vaak buiten de directe waarneming van docenten. Leerlingen worden bijvoorbeeld opgewacht op of net buiten het schoolplein. Of ze worden online geronseld via Instagram of Telegram.

Ongewenst bezoek door een vlogger

Er is een aantal situaties bekend waarin een bekende (treiter)vlogger/YouTuber ongevraagd naar een school kwam en leerlingen op een provocerende manier bevroeg en filmde. Wanneer zo'n vlogger op de openbare weg naast de school blijft staan, is het lastig voor de school om juridische stappen te ondernemen. De ervaring leert dat het raadzaam is om, als de vlogger zijn/haar bezoek heeft aangekondigd, met leerlingen van tevoren hierover in gesprek te gaan en ouders en leerlingen een brief te sturen. Om zo bewustwording te creëren wat de volgen kunnen zijn als je in zo'n filmpje terecht komt en jongeren te informeren over hun rechten. Daarnaast kan de school afstemming zoeken over de situatie met de gemeente en politie, bijvoorbeeld in de vorm van extra inzet van boa's of politie in de buitenruimte.

Maatregelen school

De school maakt een inschatting van de aard en ernst van de situatie en bepaalt daarmee of de politie wel of niet wordt ingeschakeld.

Primair, indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Personeel van de school kan mensen wegsturen die en rond de school lopen en daar niets te zoeken hebben wegsturen en een waarschuwing geven.
- Personeel van de school kan ouders/verzorgers van verdachte jongeren informeren en verzoeken om het ongewenste gedrag te doen stoppen.
- De directie van de school kan, wanneer de problemen aanhouden, als tweede stap een schriftelijk toegangsverbod uitreiken.

Secundair, indien er sprake is van betreding gebouw of terrein ondanks toegangsverbod:

- De school kan in het kader van het burgerarrest dan betreffende persoon aanhouden (zorg voor getuigen) en de politie bellen. (Let op: aanhouding is niet hetzelfde als vasthouden of opsluiting. Betreffende persoon zou dat namelijk kunnen aanmerken als 'gijzeling' of wederrechtelijke vrijheidsberoving.)

Bij herhaling of toename (kwalitatief en/of kwantitatief) van de problematiek kan de school de politie bellen.

Hulpmogelijkheden

Maak gezamenlijk een overzicht van organisaties die hierop van toepassing zijn. Denk hierbij aan: Jeugdteam, wijkteam, GGD, huisarts, politie.

Preventieve maatregelen

Controleren

Preventie bestaat voor een belangrijk deel uit het minimaliseren van de anonimiteit in de school en de directe omgeving daarvan. Het is daarom goed om duidelijke afspraken te maken:

- Zorg voor actief toezicht op het schoolplein en in de omgeving van de school.
- Maak afspraken over het surveillancegebied.
- Signaleer opmerkelijk gedrag in aanwezigheid van 'onbekenden' en maak contact met die onbekenden.

- Deel vermoedens van criminele contacten met collega's binnen de school.
- Zorg voor een overlegstructuur waarbinnen duidelijk is welke collega's dat zijn.

Voorlichting aan leerlingen en docenten

Besteed aandacht aan het onderwerp ronselen en uitbuiting in bijvoorbeeld burgerschap en maatschappijleer of in gastlessen. Leerlingen leren zo ronselpraktijken te herkennen en stevig in hun schoenen te staan als ze benaderd worden. Er zijn verschillende interventies beschikbaar die hiervoor kunnen worden ingezet. Scholen binnen gemeenten die meedoen aan Dealbreakers kunnen hiervoor de doorlopende leerlijn inzetten, waarin aandacht uitgaat naar dit onderwerp. Ook in het lespakket BUIT in de klas komen de thema's criminele uitbuiting en seksuele uitbuiting aan bod. Voor docenten is de interventie #Docentalert beschikbaar, die hen traint in het herkennen van signalen en hen handelingsperspectief biedt.

Betrekken van ouders

Ouders kunnen een belangrijke rol spelen bij het terugdringen en aanpakken van (be)dreiging. Leerlingen vertellen soms thuis wat ze zien op school en welke vermoedens ze hebben. Wanneer ouders de weg naar school weten te vinden om dergelijke signalen te delen, dan nemen de signaleringsmogelijkheden en de kansen voor begeleiding toe. De signalen moeten geanonimiseerd gedeeld kunnen worden. De school moet die signalen dan matchen met andere signalen.

- Maak ouders duidelijk waar en wanneer ze terecht kunnen met signalen over illegale praktijken op en rond de school.
- Besteed bijvoorbeeld tijdens een ouderavond aandacht aan het thema, bijvoorbeeld met de voorlichting #Ouderalert.
- Schep gelegenheid om met ouders van gedachten te wisselen over het schoolbeleid rond verschillende 'gevoelige' thema's zoals drugsgebruik, ronselpraktijken en sexting.
- Maak voor ouders en studenten transparant (in de schoolgids of op de website) hoe en wanneer de school samenwerkt met partijen in de zorg en politie/justitie.

4. Procedure schoolverzuim

Algemene definitie

Er zijn twee soorten schoolverzuim te onderscheiden:

1. *Absoluut schoolverzuim*: een leerplichtige jongere staat niet bij een school/onderwijsinstelling ingeschreven.
2. *Relatief schoolverzuim*: een leerplichtige jongere staat wel ingeschreven bij een school/onderwijsinstelling, maar deze wordt ongeoorloofd gedurende een lange of korte periode niet bezocht.

In de samenwerking rondom veiligheid in en om het onderwijs bedoelen we bij de procedure schoolverzuim relatief schoolverzuim.

Juridische definitie (Herziene leerplichtwet 1969)

Art. 19: controle absoluut schoolverzuim door burgemeester en wethouders.

Burgemeester en wethouders controleren of jongeren, die als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven en nog leerplichtig of partieel leerplichtig zijn, overeenkomstig de bepalingen van deze wet als leerling zijn ingeschreven.

Art. 21: kennisgeving relatief schoolverzuim

Indien een ingeschreven leerling van een school t.a.v. wie deze wet van toepassing is, zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim plaatsvond op drie achtereenvolgende schooldagen, dan wel het verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 van het aantal les- of praktijktijd bedraagt, geeft het hoofd van de school hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.

Toelichting schoolverzuim

Relatief schoolverzuim: Een leerling staat ingeschreven op een school, maar is zonder geldige reden afwezig tijdens les- of praktijktijd. Scholen zijn volgens de Leerplichtwet verplicht om dit ongeoorloofd relatief verzuim te melden. Als een leerling (jonger dan 18) in een periode van 4 aaneengesloten schoolweken minimaal 16 uur ongeoorloofd afwezig is, is er een wettelijke verplichting om verzuim te melden via het verzuimloket van DUO. Deze melding komt daarna vanzelf binnen bij het RBL.

Voor de Halt-afdoening wordt er gewerkt met de 4-8-12-16 regeling. Bij 12 keer te laat en/of spijbelen kan de leerling gemeld worden door de school.

Signaalverzuim: wanneer er zorgen zijn over de afwezigheid van een leerling kan er een verzuimmelding worden gedaan, ook als het verzuim minder is dan 16 uur in 4 weken.

In dit verband gaat het met name om het signaalverzuim. Signaalverzuim kan leiden tot voortijdige schooluitval.

De school is een belangrijke schakel in het tegengaan van verzuim. Van de school wordt verwacht dat zij een sluitende verzuimregistratie voert en in het schoolplan aangeeft hoe de verzuimregistratie is georganiseerd. Door op tijd afwezigheid te melden kan de oorzaak van het verzuim in een vroeg stadium aangepakt worden. De consulent leerrecht van het RBL werkt daarin nauw samen met de ouders en leerling, de school en eventueel andere partners. Hoe eerder er aandacht is voor de achterliggende problemen van het

schoolverzuim, hoe groter de kans is dat herhaling van verzuim of zelfs uitval van de jongere te voorkomen is.

Wanneer het RBL een verzuimmelding ontvangt van een school zoekt de consulent leerrecht eerst uit of het verzuim geoorloofd is of niet. De consulent gaat in gesprek met de leerling en diens ouder(s)/verzorger(s) op school of op kantoor over de oorzaak van het verzuim en mogelijke oplossingen. Aan de hand van het gesprek worden er afspraken gemaakt of een waarschuwing gegeven. Regelmatig adviseert de consulent ouders om professionele hulp te zoeken. Als het verzuim aanhoudt en verwijtbaar is, kan er worden overgegaan op handhaving, zoals een Halt-verwijzing of uiteindelijk een proces verbaal.

Maatregelen van Regionaal Bureau Leerrecht Regio Holland Rijnland (RBL)

De kerntaak van het RBL is het uitvoeren van de Leerplichtwet. Daarnaast voeren ze de Doorstroomfunctie uit voor voortijdig schoolverlaten. Ook bieden ze ondersteuning bij langdurige geoorloofde afwezigheid van kinderen die (tijdelijk) niet naar school kunnen.

Dit doen ze voor de kinderen en jongeren in de 11 gemeenten in de regio Holland Rijnland, waaronder Leiden. Het merendeel van de leerlingen op de Leidse scholen woont in deze regio.

Alle kinderen en jongeren tussen 5 en 18 jaar zijn leerplichtig, totdat zij een startkwalificatie hebben behaald (MBO- niveau 2, HAVO- of VWO-diploma).

Maatregelen ongeoorloofd verzuim

Afspraken: bij licht verzuim worden er eerst afspraken gemaakt om het verzuim te stoppen, om leerlingen de kans te geven hun gedrag te veranderen.

Waarschuwing: wanneer de consulent leerrecht constateert dat er sprake is van ongeoorloofde afwezigheid, kan hij/zij een waarschuwing geven. Hierbij worden afspraken gemaakt over hervatting van de schoolgang met een meer dwingend karakter.

Halt: wanneer er na een waarschuwing opnieuw ongeoorloofd verzuim is, kan de leerling naar Halt worden verwezen (tot 60 uur schoolverzuim). Halt heeft een speciale straf voor schoolverzuim. De bedoeling van deze straf is om de jongeren te laten nadenken over hun spijbelgedrag en de consequenties ervan.

Proces-verbaal: uiteindelijk kan er proces-verbaal worden opgemaakt, als de zorgen groot zijn en het verzuim aanhoudt. Er zal altijd eerst geprobeerd worden om de schoolgang weer te herstellen door bijvoorbeeld te verwijzen naar hulpverlening. Wanneer er toch besloten wordt om proces-verbaal op te maken, worden ouders en leerling uitgenodigd om een verklaring af te leggen over het schoolverzuim waarna het proces-verbaal wordt opgestuurd naar het Openbaar Ministerie.

Elke maand worden de processen-verbaal besproken in een Justitieel Casus Overleg met het OM, de Raad voor de Kinderbescherming en het RBL. Het OM bepaalt uiteindelijk hoe de zaak wordt afgehandeld. Dit kan zijn een boete (luxeverzuim), een oproep voor een zitting met de Officier van Justitie of een zitting in de rechtbank. Een proces-verbaal kan ook geseponeerd worden.

Maatregelen school

Directies van scholen zijn verplicht om de leerplichtambtenaar van de woon- of verblijfplaats van de jongere in kennis te stellen van (vermoedelijk) ongeoorloofd schoolverzuim (art.21). Voor deze melding wordt het formulier 'kennisgeving vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim' gebruikt.

Wettelijk verplicht is melden van verzuim van drie achtereenvolgende schooldagen of gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan een achtste deel van het aantal uren les of praktijktijd. Ook herhaaldelijk kortdurend verzuim dat structureel dreigt te worden kan gemeld worden bij de leerplichtambtenaar.

Van de school wordt verwacht dat zij een sluitende verzuimregistratie voeren en in hun schoolplan aangeven hoe de verzuimregistratie is georganiseerd.

Van scholen wordt verwacht zorg en aandacht te besteden aan de leerling bij schoolverzuim.

Vanuit school kan naast melding bij leerplichtzaken de situatie van een leerling ingebracht worden in het zorgteam van de school. Dit is raadzaam als er problematiek op meerdere levensterreinen aan het verzuim ten grondslag lijken te liggen en deze problematiek de interne zorgstructuur van de school overstijgt.

Voortijdig schoolverlaten

De Wet 'Van school naar duurzaam werk' (ingang 2026) verbetert de begeleiding voor jongeren (tot 27) die moeite hebben met de overstap naar school of werk, met als doel voortijdig schoolverlaten te verminderen en kansengelijkheid te vergroten, door scholen, gemeenten en Doorstroompunten wettelijk te verplichten samen te werken in regionale programma's en aanvullende loopbaanbegeleiding te bieden.

De wet regelt meer intensieve begeleiding door scholen, een verhoogde leeftijdsgrens (van 23 naar 27 jaar) voor Doorstroompunten en gemeenteondersteuning, en een verplicht regionaal samenwerkingsprogramma. Het Doorstroompunt van het RBL werkt nauw samen met gemeenten en onderwijs in het nieuwe VSV-programma.

Doelgroep: Onder andere leerlingen uit het praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso), en jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar.

5. Checklist kluisjescontrole en preventieve acties

Er kan, ter preventie van wapen- of drugsbezit op school, door de school een preventieve kluisjescontrole worden opgestart. De school kan ook besluiten om ter preventie van wapen- of drugsbezit op school preventief te fouilleren aan kleding of tassencontrole uit te voeren.

Juridische randvoorwaarden voor het houden van kluisjescontrole en/of preventief fouilleren:

- Maak afspraken over kluisjescontrole en eventueel preventief fouilleren binnen de school.
- Neem deze afspraken op in het **schoolreglement** en breng ouders hiervan op de hoogte.
- Benoem in het reglement wanneer er binnen de school sprake is van een wapen c.q. drugs. Dit moet minimaal voldoen aan de wettelijke definitie: zie definities voor omschrijving wapens en verdovende middelen.

Politie randvoorwaarden voor het eventueel assisteren bij het houden van een kluisjescontrole:

- De school heeft in haar **schoolreglement** opgenomen dat zij kluisjescontrole mag houden. Het schoolreglement moet bekend zijn bij leerlingen en ouders/verzorgers indien leerling minderjarig is

Of

- De school heeft in de huurvoorwaarden van de kluisjes opgenomen dat er kluisjescontrole kan plaatsvinden en huurvoorwaarden zijn getekend.

Aanpak

- De schoolleiding opent de kluisjes, politie is aanwezig ter assistentie;
- De executieve medewerkers van politie verschijnen in uniform;
- De politie werkt NIET mee aan preventieve fouilleeracties of houden van tassencontrole.

Bij het aantreffen van voorwerpen c.q. goederen door de schoolleiding dient als volgt gehandeld te worden:

- Alle harddrugs en wapens, met uitzondering van voorwerpen vermeld onder artikel 2 lid 1 cat 4 onder Wet Wapens en Munitie, worden door de schoolleiding overgedragen aan de politie en door de politie in beslag genomen.
- Indien het een voorwerp betreft dat geschaard kan worden onder art 2 lid 1 cat 4 onder 7 WWM, dan hangt het ervan af of gelet op de aard en/of omstandigheden waaronder de voorwerpen worden aangetroffen redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij voor geen ander doel bestemd zijn dan om letsel toe te brengen of te dreigen. Bij kluisjescontrole is dit moeilijk vast te stellen, aangezien er niet meer omstandigheden zijn dan "het liggen in het kluisje".
- Overige voorwerpen en/of goederen zijn ter beoordeling van de schoolleiding hoe te handelen.

Werkwijze indien het een artikel 2 lid 1 cat. 4 onder 7 WWM-voorwerp betreft:

1. Schoolleiding gaat in gesprek met betrokken leerling, vraagt waarom het voorwerp in het kluisje ligt, wat de intentie van leerling is ermee te gaan doen en maakt hierover indien mogelijk afspraken.

2a. Als schoolleiding goede afspraken heeft kunnen maken:

- Politie hoeft niet in kennis gesteld te worden
- Schoolleiding kan het voorwerp innemen c.q. leerling vagen afstand te doen van voorwerp
- Ouders/verzorgers van leerling dienen van inname van voorwerp in kennis gesteld te worden
- Voorwerp dient indien gewenst door ouders/verzorgers aan hen te worden geretourneerd

2b. Als schoolleiding geen goede afspraken heeft kunnen maken c.q. geen goed gevoel heeft bij antwoorden van leerling:

- Politie wordt in kennis gesteld
- Politie ondervraagt leerling
- Politie kan indien nodig een getuigenverklaring opnemen van schoolleiding
- Politie interpreteert uitleg van leerling en beoordeelt de omstandigheden:
 - **Geen** omstandigheden die leiden tot aannahme dat leerling het doel heeft om ander letsel toe te brengen of te dreigen met voorwerp? Schoolleiding neemt het over, verder punt 2a.
 - **Wel** omstandigheden die leiden tot aannahme dat leerling het doel heeft om een ander letsel toe te brengen of te dreigen met het voorwerp? Politie neemt wapen in beslag op basis van art 2 lid 1 cat. 4 onder 7 WWM c.q. vraagt leerling afstand te doen.

Definities

Verdovende middelen:

Bewustzijnsbeïnvloedende middelen: harddrugs (bv. heroïne, cocaïne, XTC) en soft drugs (bv. hennep).

Wapens

Voorwerpen die zijn aangewezen in de Nederlandse wapenwetgeving, de Wet wapens en munitie. Hieronder vallen ook voorwerpen die strafbaar gesteld kunnen worden op grond van artikel 2 lid 1 categorie 4 onder 7 van de Wet wapens en munitie. Dit zijn voorwerpen waarvan, gelet op de aard en/ of omstandigheden waaronder zij worden aangetroffen, redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het voor geen ander doel bestemd was dan om letsel aan personen toe te brengen of te dreigen.

Voorbeelden hiervan kunnen o.a. zijn zakmessen en schroevendraaiers. De aard en omstandigheid dienen altijd onderzocht te worden; verklaring van de eigenaar/ leerling is hiervoor noodzakelijk.